

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 499/2014-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Danielou Knežovou, Letná 40, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 36 C 178/2012, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 36 C 178/2012 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 36 C 178/2012 ďalej konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 600 € (slovom šesťsto eur), ktorú j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov), ktorú j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť na účet advokátky JUDr. Daniely Knežovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 499/2014-8 z 10. septembra 2014 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 36 C 178/2012.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že na strane žalobcu je účastníkom označeného súdneho konania vedeného pôvodne na Okresnom súde Komárno, kde 14. apríla 2010 podal žalobu o zaplatenie peňažnej sumy (dlžné nájomné), ktorou sa domáha od žalovanej zaplatenia sumy 1 147,05 € s prísl. Okresný súd Komárno vydal vo veci platobný rozkaz, proti ktorému podala žalovaná ešte v roku 2010 odpor, kde súčasne navrhla zmenu príslušnosti súdu. Okresný súd, ktorý vo veci následne konal, sťažovateľa 9. mája 2012 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku napriek tomu, že ten bol zaplatený ešte 11. mája 2010 na účet Okresného súdu Komárno. Následne okresný súd vo veci vôbec nekonal. Sťažovateľ sa 25. februára 2014 obrátil na predsedu okresného súdu so sťažnosťou

na prieťahy v konaní, ktorú tento v odpovedi z 19. marca 2014 vyhodnotil ako dôvodnú a konštatoval, že okresný súd bol od 24. júla 2012 do 6. marca 2014 vo veci nečinný.

3. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v označenom konaní porušené boli. Ďalej žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € a náhradu trov konania v sume 284,08 €.

II.

4. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu predmetný súdny spis. Okresný súd v liste doručenom ústavnému súdu 6. novembra 2014 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní, a konštatoval dôvodnosť sťažnosti sťažovateľa. V zhode so svojím skorším vyjadrením uviedol, že nečinnosť okresného súdu trvala od júla 2012 do marca 2014. Spis okresného súdu bol ústavnému súdu doručený až 21. januára 2015.

5. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania sťažovateľ v prípise doručenom 7. novembra 2014 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

6. Po posúdení sťažnosti, vyjadrenia k nej a chronológie procesných úkonov v predmetnom konaní dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

prípadu, pričom tri základné kritériá sú: zložitost veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00 alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam konania pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02).

9. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo základom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu v predmetnom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Po posúdení priebehu konania z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

11. Pokiaľ ide o zložitost veci, ústavný súd konštatuje, že predmetná vec – konanie o zaplatenie dlžného nájomného z nájmu bytu – je bežnou občianskoprávnou vecou, ktorá nevykazuje žiadnu zvýšenú náročnosť ani po skutkovej stránke a ani po právnej stránke.

12. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené akýmkoľvek spôsobom v jeho neprospech, a teda nemožno mu pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania.

13. V postupe okresného súdu v predmetnej veci zistil ústavný súd dlhotrvajúce obdobie absolútnej nečinnosti, ktoré z ústavného hľadiska možno považovať za zbytočné prieťahy v konaní. Na farchu okresného súdu možno takto vymedziť obdobie od 30. apríla 2012 do 3. marca 2014, teda obdobie viac ako 22 mesiacov, keď okresný súd neurobil vo vzťahu k účastníkom konania žiaden úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu stavu ich právnej neistoty. Od kedy bol okresnému súdu 30. apríla 2012 doručený postúpený spis z Okresného súdu Komárno, tento vec 24. júla 2012 preradil z registra „Ro“ do registra „C“, následne došlo v období od 16. decembra 2013 do 3. februára 2014 k zmenám zákonného sudcu. Prvý efektívny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej urobil okresný súd až 3. marca 2014, keď uznesením vyzval účastníkov konania

na vyjadrenie sa k rozhodnutiu veci bez nariadenia pojednávania a z Okresného súdu Komárno si vyžiadal súvisiaci spis v inej veci.

14. V ďalšom konaní, ktoré časovo nasledovalo po podaní sťažnosti sťažovateľa predsedovi okresného súdu, súd vo veci konal v podstate plynulo. Vo veci bolo nariadené pojednávanie na 1. júl 2014, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť žalovanej, ktorá nemala vykázané doručenie predvolania na pojednávanie. Následne okresný súd po neúspešnom zisťovaní pobytu žalovanej tejto uznesením z 2. októbra 2014 ustanovil opatrovníka a na pojednávaní 2. decembra 2014 rozsudkom o veci rozhodol tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľovi žalovanú istinu s príslušenstvom a trovy konania.

15. Z uvedeného priebehu konania je zrejmé, že od podania návrhu sťažovateľa do dňa konania prvého pojednávania na okresnom súde uplynula doba viac než štyroch rokov, pričom podstatný vplyv na dĺžku konania mala najmä spomenutá 22-mesačná nečinnosť okresného súdu (apríl 2012 – marec 2014). Takúto dobu konania možno bez ďalšieho považovať za priamo kolidujúcu s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V ďalšom priebehu konania síce okresný súd postupoval relatívne plynulo a bez významnejších prieťahových období, prvotné obdobie prieťahového konania však už nemohol napraviť.

16. Celková dĺžka konania v spojení so zisteným konkrétnym obdobím úplnej nečinnosti okresného súdu tak viedla k záveru ústavného súdu o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu (výrok 1 nálezu). Nadväzujúcim výrokom nálezu ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prieťahov. Tento výrok ústavného súdu bol učinенý aj napriek tomu, že vo veci bol vyhlásený rozsudok 2. decembra 2014, ktorý však podľa obsahu pripojeného súdneho spisu nenadobudol ku dňu doručenia spisu právoplatnosť, a v zhode so skôr uvedeným platí, že až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota medzi účastníkmi konania.

IV.

17. Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil a odôvodnil aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (zbytočné prieťahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Ústavný súd preto tretím výrokom nálezu priznal sťažovateľovi vychádzajúc z princípov spravodlivosti, potreby zavŕšenia ochrany jeho práv a zo zodpovednosti okresného súdu za zbytočné prieťahy v konaní primerané finančné zadosťučinenie v sume 600 €. Táto výška podľa ústavného súdu primerane vyjadruje jeho ujmu spôsobenú právnou neistotou a zároveň zohľadňuje skutočnosť, že okresný súd po podaní ústavnej sťažnosti konal plynulo a na pojednávaní 2. decembra 2014 vyhlásil vo veci rozsudok.

Podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) platí, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

18. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb mu bola priznaná náhrada trov konania pred ústavným súdom v sume 284,08 €, (2 úkony právnej pomoci po 134 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť podaná na ústavnom súde, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 8,04 €), ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. Daniely Knežovej do dvoch

mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015